

Nro. 32.

A' FELS. R. TSÁSZARNAK ÉS A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.

*Költ Bétsben Octobernek 18-dik napján 1796-ik
esztendőben.*

Hadi Történetek és Környülállások.

A leg közelebb el múlt pénteken estéli hét órakor ki adattatott hivatalbeli különös tudósítás három nevezetes dolgot foglal magában, úgymint néhány *Austriai* seregeknek *Manheim* mellett, a' *Rénus* túlsó partjára lett által meneteleket, a' B. *Werne*k és *Kray* F. M. Lajtinántok corpusánál történt dolgokat, és a' *Moró* Fr. Generális további hátralásának historiáját. — A' mi az elsőt illeti, arról ekként tudósittya *Károly* kir. fő hertzeg a' Fels. udvari hadi Cancelláriát. A' *Rénus* túlsó partyán lévő *Frantzia* népnek nyughatatlankodtatása, a' B. *Werne*k F. M. Lajtinánt *Láhn* és *Sieg* vizei közt táborozó armádiájának

hathatós segítése, és a' *Moró Fr.* vezér *corpusa* hatralásának siettetése végett, Octob. 2-ik napján egynéhány gyalog és könnyű lovas seregeket küldött ő kir. hertzege B. *Hotze* és hertzeg *Lichtenstein* Generálisok vezérlések alatt, a' *Rénus* tólsó partjára olly parantsolattal, hogy a' mennyire csak lehet nyomúljanak előre, lármázzák fel a' *Landaui* várat, vegyenek a' lakosoktól hadisattzot, küldjenek zálogba embereket, egy szóval mindenütt zürzavart és nyughatatlanságot szerezzenek.

Ez az által küldetett corpus, ő kir. hertzege jelentése szerént, nemtsak az, hogy a' réa bízott dolgot az utolsó pontig bé töltötte, hanem ennekfelette a' *Germersheimi Fr.* tanyát is el foglálta, az ott lévő erősségeket le rontotta, 's ilyenképen meg fosztotta az ellenséget a' *Queik* vizén innen lévő meg maradhatásának helyétől. Azután *Weisenburgig*, *Lauterburgig*, és az *Anweileri* völgyig portázó tsuportokat küldöttek ki a' fent nevezett Cs. K. Generálisok, a' mellyek minden ottan találtatott Frantziákat széllyel üzték, és egynéhány százat fogságra ejtettek. Nevezetessen a' *Kinsky* könnyű lovas seregbeli Kapitány Gróf *Bubna Mayer* divisionalis Fr. Generálist *Landau*, és *Metternich* Fr. Commissariust, a' ki ennekelötte *Moguntziában* lakott, ottan titkos klubot tartott, és a' Fr. szabadtságnak fáradhatatlan apostola vólt, *Frankenstein* mellett el fogta, és mind itt, mind más történetekben meg mutatta azt, hogy az igaz helyén legyen a' szive.

A' B. *Werne*k corpusánál, ő kir. hertzegeének onnan lett el menetelétől fogva semmi különös dolog nem történt, hanem hogy a' Sept. 29-ik napján esett recognoscirozás és kis tsata alkalmatosságával úgy tapasztaltatott, hogy a' Fr. gyalogság *Mühlheimig* vontta magát vissza, és csak néhány lovas tsuportokat állított ki az ellenség könnyű seregeink eleibe. — Ezen kis tsatában *Ketzer Blankenstein* huszár regementéből való híres Kapitány életét el vesztette, kinek halálát,

mind azon sereg, mind a' kórmányozó vezér felettébb sajnállyák.

Kray F. M. Lajtinánt kiváltképen az által tette a' *Neuvidi* hid előtt való sántznak szemen tartására ki állitatott seregét bátorságossá, hogy Sept. 29-ikén a' *Neuvied* előtt állott Fr. őrizetet onnan el űzte, a' nevezett várast el foglalta, 's olly szoros pontra szoritotta az ellenséget, hogy hire nélkül leg kissebbet sem mivelhet. Noha pedig a' nevezett napon mind hadi népet, mind munitiót eleget nyértek a' *Rénus* túlsó partyáról, mindazáltal még sem mozdithatták ki vitéz népünket *Neuvied* várasa birtokából. Az ezután következett napon, mind a' két hadakozó fél meg egyezett abban, hogy ennekutánna sem a' nevezett várasra, sem abból semmi lövés ne tétődjön.

Gr. *Latour* hadi Tárnokmester Octob. 7-ik napján *Buchau* Imperialis szabad várasig, *Biberachtól* két órani járó földre előbre nyomúlván mindenfelé visgalódó ofztályokat küldött ki, a' mellyek sohol sem találtak Frantziákra, a' kik a' lakosoknak hiradások szerént, *Siegmaringen* mellett ismét által mentek a' Duna bal partyára. — Azonközben B. *Petrásch* F. M. Lajtinánt illendő rendeléseket tévén a' *Freyburg* felé vivő útnak és a' *Kintzingeni* völgynek őrizetére, *Moró* Generálisnak *Kéhl* felé való útját egészlen meg akadályoztatta. Imitt amott nemtsak köz Fr. katonákat, hanem hadi tiszteket, és Commissariusokat is egynéhányat fogságra ejtettek vitézeink. — Azt írja továbbá Gr. *Latour* Octob. 9-ik napján *Meszkirchi* fő kvártélyából, hogy *Fröhlich* F. M. Lajtinánt valósággal vissza nyerte *Stockachot*, a' Fels. Austriai Házhoz tartozó *Nellenburgi* tartománynak nem utolsó várasát, és hogy azon szempillantásban, a' mellyben az ellenség onnan magát vissza akarta húzni, meg támadta, meg verte, és széllyel szórta őket, a' melly történetről, igirete szerént, nem sokára bővebb tudósítást fog küldeni.

A' Gr. *Latour* corpora és *Moró* ármádiája közt történt hadi dolgokról im' ezeket olvassuk egy Német Országi közönséges levélből: A' *Svéviai* kerületben történt szerentsés viaskodások után, mellyeknek száma tsaknem annyi, mint azon kerületben lévő Statusoknak és hertzegeknek, igen közel vagyon ez a' tartomány az ellenségtől való tökéletes meg szabaduláshoz. — A' *Bodenséének* (*Lacus Bodamicus*, a' *Svéviai* kerület és *Helvétzia* közt fekvő hallal gazdag tenger) kies környékein már most egy Frantziát sem lehet látni, a' *Bregentzi* és *Lindau* mellett Sept. 20 és 21-ik napjain történt szerentsés tsata után. Sept. 30-ikán egy olly véres ütközet vala *Buchauhoz* közel, mellyhez hasonló allig vólt ebben a' háborúban. — A' *Morót* üző Cs. K. seregek, reggeli hat órakor, egyfersmind kilentz helyen támadták meg az ellenséget, az ágyú és apró fegyver ropogása estéli hét óraig tartott, még pedig szüntelen egy forma mérgességgel — ekkor hátrább kezdették magokat a' Frantziák vonni — mind a' két részről nagy vólt a' vezteség; hanem tsak ugyan itten is a' Cs. K. seregek diadalmaskodtak.

Ezen Német Országi közönséges levélből olvassuk azt is, hogy olly nagy titokban tartya *Károly* kir. fő hertzeg a' maga plánumait, hogy a' leg főbb hadi tisztek sem tudhattyak, hová kelletik nékiek a' következő napon marsirozni. Illyen titokban tartotta *Hotze* Generálisnak 8000 emberrel a' *Rénus* túlsó partyára való küldetését is. — Úgy mondják (de tsak mondják, mivel bizonyosan senki sem tudhattya), hogy ő hertzega maga is által fogna a' vezérlése alatt való ármádiával oda költözni, mihelyt a' *Moró* corporát egészlen által veri Gr. *Latour* hadi Tárnokmester.

Offenburghban 13000 fegyveres parafztok gyűlöltek öszve, kiknek parafzt vezérjek ezüst passzomantos kamizolt visel. — Senkinek az ő passzusa nélkül sem ide, sem oda nem szabad utazni. — Közönségesen azt jegyzik meg a' Német Országi

levelek, hogy felettébb nagy gyűlöléssel viseltetik a' parasztság a' Frantziák ellen, úgy annyira, hogy a' kit elő utól érnek, minden irgalom nélkül a' más világra küldik, akár tisztt, akár köz ember legyen az.

A' Gr. *Wurmser* kórmánya alatt lévő Olasz Országi Cs. K. ármádiáról regtől fogva semmi hivatalbeli tudósítás nem közöltetett a' *Bétsi* Publicummal, a' mit pedig ezen kívül más magános és közönséges levelekből olvasunk, az nem mindenik érdemel hitelt. — A' *Cerea* mellett történt tsatában szenvedett veszteségeket magok sem tagadják a' Fr. Commissariusok, holott az el esteken kívül 500 ember fogatott el közülök. — *Castellaro* mellett *Charton* Generálissal együtt sok tisztek maradtak a' tsata piatzon. — Szerentsésebbeknek lenni mondattak a' *Legnangói* kastély alatt, holott 1673 Austriakusokat fogtak el. — A' Sept. 13-ik és 14-ik napjain *Mantua* alatt történt tsatákban, mind a' két részről nagy vérontás vólt, és négy Generálisok, u. m. *Victor*, *Bertin*, *St. Hilaire* és *Meyer* sebesítettek meg.

Külömbözőképen szóllanak a' Német Országi és Tyrolisi levelek. — Amazokat el halgatván, az utolsóbbakat, nevezetesen a' *Botzenicket* beszéljük elő. — Innen Sept. 15-ik napján azt irták, hogy az azon nap *Veróna* mellett történt véres tsatában a' miéink közül 7000, a' Frantziák közül 11000 ember hólt meg, esett sebbe és fogságba. — Más nap egész *Bresciáig* verte őket vissza *Wurmser* fő vezér, a' melly ütközetben *Angereau* Fr. Generális lovas seregét tsaknem egészen öfzve aprították a' magyar hufzások.

A' *Bótzeni* tudósítások szerént, Sept. 20-ikán ismét egészen öfzve törettek a' Frantziák, 7000 ember ölettetvén meg, és 6000 esvén sebbe közülök. — Az utolsóbbak között lenni, és fogságba esni mondatott, önnön maga a' fő vezér *Buonaparte* Generális is. — *Kellermann* Generális is ebben a' tsatában mondatik el vezétnek lenni.

Sept. 23-ikán *Sanguinetto* mellett újobban diadal-
máskodott az Austriai fegyver, holtott 15000 Fran-
tziák hóltak meg, estek sebbe és fogságba. —
Itten is fogságban estnek lenni mondatik *Buona-*
parte fő vezér.

Austriai Belgium.

Az egyesült *Sámbrei* és *Máási* Fr. armádiá-
nak szerentsétlen hátrálásáról támadt hir, né-
mellyekben örömet, ismét másokban mély szo-
morúságot okozott, a' miképen tudnillik a' nép
gondolkozásának módja ezt vagy amazt kíván-
nya. — Hasonló módon gondolkoznak a' *Rénus*
bal partyán lévő helységek lakosai, holott vége
hossza nintsen a' bagázsias, ártillériás és sebe-
sekkel meg rakatott szekereknek. — Hol légyen
a' *Zsurdán* armádiája maradványának fő kvár-
télyva, Kancelláriája, és Generálstábja, az ide 's
töva való vándorlások miatt lehetetlen bizonyo-
san ki tanulni. — Ezen armádiának szerentsétlen-
ségéhez járul még az is, hogy tellyességgel nem
akar a' katonaság hadi előjáróinak engedelmes-
kedni, és mivel sok éh kortyot kell néki le nyel-
ni, tsuportosan hadják oda az armádiát, és hogy
a' hadi szolgálatra ne lehessen őket kényszeríteni,
az erdőkbe el rejtik magokat.

Brüsszelből iratik hogy a' nevezett *Sámbrei*
és *Máási* armádiának a' bal szárnyát *Bournon-*
ville, a' jobb szárnyát *Zsurdán*, a' derekát pedig
Kléber Fr. Generálisok fogják commandirozni, de
tsak addig, mig a' *Wendei* békesség szerzője *Ho-*
che Generális oda fogna érkezni. — A' *Zsurdán*
hátrálásának okairól, az ő hivatalbeli követőjé-
ről, 's több effélékről annyi egymással ellenkező
hireket olvasunk a' közönséges levelekben, hogy
végtére, sem az egyiknek, sem a' másiknak hi-
telt nem adhatunk. Hogyha ezen armádiának
szerentsétlenségét egyenesen *Zsurdán* vigyázatlan-
ságának, avagy hivségtelenségének lehetne tulaj-
donítani, eddig térdig való vas tsizmák vónattak
vólna lábaira, vagy talán a' guilotinét is meg

kellett volna néki kóstolni. — Hihetőképen egy olly plánomot tett vala eleibe a' *Párisi* hadi Commissió, a' melly tudnillik előre ki szokta a' tsatak modját készíteni, 's a' fő vezéreknak megküldeni, a' melly által törbe akarta a' Cs. K. armádiát ejteni, hanem másként sült el a' dolog, mint a' mint ők előre képzelték vala, és így nem *Zsurdánnak*, hanem inkább a' történetnek tulajdonittyák ezen armádiának szerentsétlenléget. — Így ökoskodik azon *Párisi* közönséges levél is, a' melly *Redacteur* tzim alatt szokott ki adattatni.

Akármin legyen a' dolog, elég az ahoz, hogy a' *Sámbrei* és *Máási* armádián egy olly lyukat sütött az Austriai artilléria, mellyet nem egy hamar, 's nem egy könnyen lehet bé fódózni. — *Bournonville* Generális ugyan egész armádiájával kész lett volna *Zsurdánt* segíteni, de mivel a' Fr. truppoknak *Hollandiából* való ki vonattatások által szabad kezeket nyertének volna az *Orániai* Háznak ottan lévő számos baráttyai, nem egészen hanem tsak felét vitte hozzája. E' mellett attól is tarthatott *Bournonville* Generális, hogy a' *Hollandiai* kikötő helyek előtt ólalkodó *Anglus* hajók, semmi félelmek nem lévén a' nemzeti katonaságtól, könnyen ki szállhatnának a' szárazra, 's így ofztán elő tüzzel hátul pedig a' vízzel kellene nékiek bajoskodniok.

Azt sem mellőzhetjük el az *A. Belgium* környülállásainak előadásával, hogy a' papság és szerzetes Rendek örökségeiknek erőszakos elvételek által nagy béketelenség okoztatott imitt amott, tsak nem minden ofztályokban pártosság-ra ingerlő irások szórattatnak ki, sok helyeken pufztitással és halállal fenyegettetnek azok, a' kik hívségeseknek lenni láttatnak a' Fr. Respublikához, és hogyha a' *Rénus* vizén által mennének a' Cs. K. seregek, bizonyossan az *Austriai Belgák* is *Vendeistákká* lennének.

Az *A. Belgiumi* 9 ofztályoknak azt parantsolta *Bournonville* Generális a' fő hadi Commis-

sarius által, hogy mindenik 50 szekeret állítson ki a' munitzióknak, ártillériának, 's több efféle táborigeszközöknek armádiájához való vitetésekre. *Brüsszel* városának mostani Commendánsa *Souham* Generalis néhány polgárokat, a' kik a' város kapui előtt lévő kertek mellett sétálgattak, szelleyel üzetett azon szin alatt, hogy ők titkos öszve gyűléseket tartanak. Mellyből ki tettik, hogy nem egész bizodalommal légyen a' Fr. kormányozó szék a' *Belgiomi* lakosok eránt, a' kik meg únván a' sok contributiót és requisitiót minden szempillantásban készek vólnának a' fekete sas szárnyai óltalma alá vetni magokat.

Olasz Ország.

A' *Bonóniai* Tanáts is el végzette immár a' maga új Constitutióját, a' melly mivel *Salicetti* és *Garrau* Fr. Commissariusok vigyázatok alatt ment végbe, egészen Frantzia kaptára vagon ütette. — Minthogy a' népnek inye ellen vagon ez az új alkotmány, és az ellen már is gyakorta zúgolódott és zenebonáskodott, azt végzette 's ki is hirdettette a' Tanáts, hogy valaki ezen Constitutióknak magát ellene szegezi, zúgolodik, pártoskodik, és béketelenségre indítja a' kösséget, nemtsak minden jószágotól, hanem életétől is meg fog fosztattatni.

Minthogy a' Fr. Respublika gyakorta való és fenyegetődző únszolásai után a' *Génuai* Respublika is minden kikötő helyeit bé záratta a' *Britanniai* hajók előtt, ahozképest ezek is tromfal kívánván a' tromfot villza ütni, minden úton módon akadályoztattyák azon köz Társaságnak kereskedését, és már el is rablották egynéhány kereskedő hajóikat, sőt az úgy nevezett *della Capraja* Génuai szigetet is el foglalták.

A' Sz. Pápa Birodalmához tartozó *Civita-Vechiai* kikötő hely előtt négy Anglus hadakozó hajók jelenvén meg, azt kívánták az ott lévő Commendánstól, hogy a' Frantziák által el ra-

boltatott, és oda bé vitetett két hajóikat adják ki, különben ellenségesképen fogják magokat viselni. Erről jelentést tévén *Romában* az említett Commendáns, nem tudatik, mire fogja magát Ő Szentsége meg határozni.

Minap a' *Velentzei* Respublika *Verónai* Commendánsához küldvén *Buonaparte* Generális, azt kívánta tőle, hogy minden *Verónai* és azon környékbeli harangok ütőjét vétesse le; hogy minden *Velentzei* seregek fosztassanak meg fegyvereiktől; és hogy engedtessek meg a' Frantziáknak a' *Verónai* közönséges piatzon és hidakon batteriákat készíteni. — Mindezekre azt felelte a' nevezett város kormányozója, hogy lehetetlen a' lakosokat zenebona támadás nélkül a' harangjaikkal való éléstől meg fosztani; hogy tsak akkor lehet a' *Velentzei* truppoktól fegyvereiket el venni, a' midőn a' *Veronába* menendő Fr. seregek fegyvereiket le teszik, és hogy meg engedtetik ugyan azon város piatzára és hidjaira batteriákat építeni, olly feltétel mellett mindazáltal, hogy az ő különös engedelmé nélkül senki se fordithassa azokat maga hasznára. — *Velentze* városából minden idegen ember ki tiltatott.

Frantzia Ország.

A' *Sámbrei* és *Máási* ármadiának öregbítésére 30000 ember küldetett Frantzia Ország belső tartományaiból, a' kik a' leg nagyobb siettséggel parantsoltattak útjaikat folytatni, 's a' rendelt helyre el érni. — *Cormartin* nevezetes *Chouans* Generális ártatlannak lenni találtatott azon vádra nézve, hogy ő újabb pártosságot kívánt volna *Caen* városában indítani. — A' *Párisban* levő Prusszus minister Gr. *Sandoz Rollin* gyakorta conferentziát tart a' Directoriummal. — A' *Londoni* ministeriumnak *Párisba* menendő követje *Francis Jackson*, minden órán oda váratik, kinek, a' *Dániai* követ közbenjárására meg is küldetett immár a' passus. — A' *Párisi* kormányszékek ép-

pen nem idegenek a' Brittusokkal való meg békéllestől, tsak hogy olyanak légyenek a' békeségre tzélzó fel tételek, a' mellyek mind haznosak, mind ditsőségesek légyenek a' Fr. Respublikára nézve. — Hallatik, hogy *Korsikat* önként vissza kívánnya adni a' *Londoni* ministerium, mellynek meg tartása sokkal több költségbe kerülne, mint az onnan bé menő hazzon.

Santhonax Fr. Commissarius *Rochambeau* Generálist hát Adjutánsaival, és több tisztekkel egyetemben a' *Sz. Domokos* szigetéből fogva küldötte Fr. Országba, azzal vádolván őket, hogy nem akartak parantsolatjának engedelmeskedni. Ezen mostan nevezett Fr. Commissarius egy hirdetményt küldött azokhoz a' Frantziákhoz, a' kik a' *Sz. Domonkos* szigetének Brittusok által el foglaltatott részében laknak, a' mellyben 1) közönséges amnestiát igirt azoknak, akár fegyvert fogtanak légyen az ellenség mellett akár nem. — Mindazáltal ki rekeszti abból 2) azokat, a' kik azon Capitulatiót, melly szerént a' Frantziáknak azon öröksége a' Brittusoknak által adatott, tulajdon kezek irása által meg erősítették, azokkal égyütt, a' kik a' Britanniai kórmány alatt valamely polgári és hadi hivatalt válaltanak magokra. 3) Amnestiát igir ezeknek is, úgy mindazáltal, hogyha ők valamely titkos fortély által segiteni fogják a' Fr. fegyveres népnek oda való bé mehetéseket. 4) Azoknak a' Frantziáknak pedig, a' kik az ő általa ostromoltatandó helységeekben laknak, azt parantsolja, hogyha számokra nézve vagy egyenlők, vagy többek az ott lévő Brittusoknál, vagy igyekezzenek ezeket el nyomni, 's lakó helyeiket a' Frantziáknak által adni; vagy pedig oda hagyván lakásaikat, kaptsollyák magokat a' Frantziákhoz, és légyenek nékiek segítségkekre azon helységeknak vissza foglaltatásokban.

A' hadi fenyték nélkül szükölködő Frantzia ármadiára nézve, azt végzette a' *Párisi* kórmányfizék, hogy a' fő vezéreknek is jussok 's szabad-

tságok légyen az időhöz és környülállásokhoz képest hadi törvényeket szabni. — A' Directoriumnak ezen tárgy iránt a' két Tanátsal közlött projectumában, a' többek közt illyetén ki fejezések vóltanak: „Az illyetén hadi fenyték nélkül minden keresett gyözedelmei ártalmasak léznek hadi seregeinknek, és a' szüntelen öregbedő veszedelem a' Respublika szivébe is bé fog hatni. — Ellenben a' jó hadi fenyték által, a' nemzet ditsősége az idegen nemzetek előtt is helyre fog állitattani, a' mellyek erőtlenséggel vádollyák kormányzékünket néhány rossz embereknek tselekedeteik miatt, a' kik érdemetlenek vóltak a' Fr. ármadiánal való szolgálatra s. a' t.”

Orosz Birodalom.

Sem a' Frantzia nemzet ellen hadakozó hatalmasságoknak, sem azoknak a' Fejedelmeknek, a' kik Európa meg háborítatott tsendességének vissza állításában szorgalmatoskodnak, telylyességgel semmi örömet nem szerzett a' *Madritti* udvar és a' Fr. Respublika közt kötött *offensiva* és *defensiva* alliántzia. — A' Frantziák ellen hadakozó hatalmasságok, nevezetesen a' Fels. Austriai Ház, mellynek hadi kútfejei ki nem száradhatnak, arra határozta meg magát, hogy az utolsó köröm szakadásig védelmezze maga igasságos jussait. — A' Fels. *Nápoly* Király és *Római Sz. Pápa* rendkívül való hadi készülteket téznek, és ollyatén elzközökhöz akarnak nyúlni, mellyek fettebb sok emberi vérontást fognak magok után vonni. — A' Brittusok nem idegenek ugyan a' tisztesseges békesség szerzéstől; de azomban minden dolgaikat úgy intezik, hogy, ha magokra nézve ditsösséges, Európára nézve pedig hasznos békességre nem léphetnek, utolsó fillérekig és emberekig kívánnák a' hadakozást folytatni. — A' Német Birodalomnak azon részei, a' mellyek a' régi *Constitutio* mellett élni és halni kívánnak, a' leg forróbb hazafiúi buzgosággal előmenetelesitik Fels. Császároknak fel tételeit. — A' Fels.

Orosz Császárné, a' ki régtől fogva tsak tsendes szemlelője vala az Európai hadi dolgok folyamattyának, egy átallyában meg nem elégszik a' *Madritti* Kir. udvar és a' Frantzia Respuklika közt végbe ment szoros alliántziával, mellynek a' már a' Magy. Kurir által ki hirdettetett tzikkelyei is igen kemények, gyanúsak, és szüntelen való háborúságra tzélzók—illyenek, sőt talán még veszedelmesebbek annak titkos tzikkelyei, melyek által bizonyossan az északi Európának tsendessége is meg fog háborittatni.

Minémű indulattal viseltessék a' *Pétersburgi* udvar a' fent említett szoros alliántzia eránt, megtetzik azon promemóriából, mellyet Gr. *Ostermann* első Orosz Status minister, a' Felséges Császárné parantsolattyára, a' *Madritti* udvarnál lévő Orosz ministerhez *Bützow* úrhoz intézett, mellyben világosan azt jegyzi meg, hogy a' Fels. Orosz Császárné épen nem várt és felettébb kedvetlen indulattal értette a' *Madritti* udvar és Fr. Respublika közt kötött szoros alliántziának hírét; hogy tellyességgel el nem hitetheti magával, hogy a' Fels. *Spanyól* király, kinek jó indulatja, jó gondolkozásának módja és erkóltsi karakterje, előtte tökelletessen esmeretesek, önként, és maga jó szantából, és birodalmainak jövendőbeli hasznaira való tekintetből kötött vólna egy olly nemzettel szoros szövetséget, a' melly magát a' Burbóniai Ház ártatlan vérenék ki ontásával örökre megúndokitotta, 's gyűlölségessé tette. Lehetetlennek lenni állitya, hogy a' Fels. *Spanyól* király, azon idvességes tzélnak eszközlését, melly miatt Európának nevezetesebb hatalmasságai egymás közt szövetséget kötöttek, önként, és kész akartva meggatólni kívánná. — Ennek a' háborúnak nevezetesebb tzélljai, az Európai meg háboritatott tsendességnek, és jó rendtartásnak helyre állítása, az el tévelyedett népeknek előbbi kötelességeikre való vissza vezettetések, a' Frantzia ragadó métekynek meg fojtatása, a' kik magoknak hagyattatván, idővel, az egész világnak ártalmára

lehetek volna. — Ezekre való tekintetből kötöttek, úgymond Gr. *Ostermann*, Európának legnevezetesebb hatalmasságai, úgymint a' *Bétsi*, *Petersburgi* és *Londoni* udvarok egymás közt szoros szövetséget, 's nem is fognak mind addig nyugodni, valameddig fel tett tzeljokat el nem érhetik. Utollyára világosan meg mondja, hogy a' Fel. Orosz Császárné hathatossán, 's egész erejével fogja az Angliai királyt segiteni, és a' vele 1793-ik esztendőben kötött szoros alliantziának ereje mellett, semminémű esetben ötet el nem hagyni. —

Magyar Ország.

Eger vidékéről Sept. 28-kán. Olly sok, és tsaknem mindenféle gyümöltsökkel vólt termékeny réánk nézve ezen folyó esztendő, hogyha az egy ohajtott békesség drága gyümöltsét megteremhette 's tökéletességre vihette volna, vagy még arra vihetné; a' leg áldottabb esztendők közé méltán számláltathatna: de valamint a' békesség gyümöltsének ellenségi nem engedik, vagy inkább nem akarják meg-engedni, hogy a' kellemetes napokkal bé-közönt ösz azt meg-érlelje, azonképpen a' föld minden gyümöltseinek is, amazokhoz hasonló számos és mérges ellenségei támadtak t. i. a' hörtsögök, a' mellyek mind a' földbe vetett, mind a' tárházakban 's vermekben rejtett életet, mind a' kerti zöldséget, mind végezetre ama drága nedvesség szülő anyyát, a' szöllöt, kéméletlenül puztitják, úgy hogy szüntelen azt kell kiábálnunk, a' mit B. Sal. mond Enekek-éneke könyv. 2, 15. fogjátok-meg minékünk az apró rókákat, mellyek a' szöllöket el-puztitják. E' mindazonáltal ellent nem állván, az, a' mi ezen a' környéken leg nagyobb nyughatatlanságban tartja az embereket, hogy hol szerezzenek magoknak annyi fa edényt, a' mellyben a' szöllöknek igen bőv, 's a' mellett a' mint készül, hosszas időkre is el-tenni méltó termése bé-férjen. Gyakran meg esett már itt, hogyha bővetske vólt a'

termés, drágábban fizettük a' hordót, mint a' mustot; mert a' három akós hordóért négy, 3 akó mustért pedig tsak három Rfrtot. kellett adni. Az efféle alkalmatlanságoknak lehető el-hárításáról, a' többek között gondolkodván szokása szerint ama különös talentumú és szorgalmatosságú férjfiú, az Egri Püspökségnek Epítő Mestere, kedves Hazánkfia, N. F. J. Úr, kirül a' múlt tavaszkor már egy elmés találmányára való tekintetből emlékeztvén, több és nagyobb dolgokba is felöle közlendő tudósításomat meg-igérttem, ez mondom még 1792. esztendőben meg-próbálta némelly márvány kő darabokat mesterséges enyvezéssel öszve raggatni, és ezekből készítettett két rendbeli kissebb és nagyobb edényt, mellyeknek külső formája, olyan mint egy nagy koporsó, belső tágassága tojás forma hosszas gömbolyegségű. Ezekben a' bor tartás jól ütven ki, a' mint én mind a' belölök le-vett bort kostoltam, mind azon kő alkotványokat magam láttam, házánk nagy szolgálatjára lehetne e' találmány, mert már biztosan lehetne ilyen kő hordókat két három száz és több akókra is készítettni, és ezek örökös edények lennének, helyekből soha ki nem mozdittatnának; belölök pedig a' bor, mikor mennyi kívántatna, apróbb fa hordókba ki-szedettethetne. Én az tartom, hogyha a' *Heidelbergai* fa hordó, a' maga nagyságáért, a' nélkül hogy abból valamelly haszon hárámlana a' tartományra, meg-érdemlette azt, hogy sok könyvekben emlegettessék, az utazóknak mint ritkaság mutogattassék, a' minthogy én azt magam is láttam: sokkal inkább meg-érdemli ezen találmány hogy ennek hire hazánkban közönségessé tétessék, úgy mint a' melly sok szöllős gazdáknak, ha élni akárnak vele, hasznokra lehet.

Tudósítás R. Komáromból d. 12. Oct. 1796.

Minekutánna a' R. Komárom Várossában lévő Reform. Gyülekezet, a' Császári és Királyi

Felségtől egy olyan oskolának építésére és felállítására, mellyben a' Philosophián kívül, más fellyebb való tudományok is tanittassanak, kegyelmes engedelmet nyert volna; a' múlt elztedőben el-kezdett oskolai épületeket az idén nagyobb részént már nemtsak el-készítette, hanem az eddig vólt Tanitokon kívül, Tiszt. *Katona Mihály* Urat is (ki is a' Debretzeni Reform. Kollegiumban ditséretesen folytatott tudományit a' külső Országi leg nevezetesebb Akadémiákban három elztedők alatt a' leg nagyobb szorgalmatossággal öregbitette) effective Professornak meg hivta, a' ki a' most jövő November hólnapnak elein hivatalához hozzá is fog kezdeni. Ennek az Oskolának építésében valamint közönségessen fő tzél vólt a' Haza java és bóldogsága, úgy kiváltképpen arra is különös tekintet vólt, hogy az Helvética Confessiön lévőknek ezen a' tájjékon sohol közel nagyobb oskolájok nem lévén, ennek fel állítása által ezen a' vidéken lakozó Reformatus Atyafiáknak könnyebség szereztesen annyiban, hogy a' Szülék a' fellyebb való tudományoknak tanulások végett kéntelenek ne légyenek gyermekeiket messze földre küldeni, minekutánna azokat a' szomszéd Komáromi Reform. Gymnasiumban is meg tanulhattják. E' szerént tehát az új oskola már fel épülvén, és a' tanulóknak bé fogadásokra is minden jó rendelések meg tétetvén, az említett Reformata Gyülekezet jelenti, hogy ennekutánna a' tanuló Ifjakat ide tellyes bizodalommal lehet küldeni. Ha az Oskolának érdemét és jóságát, a' jó Tanítóktól, a' jó rendtartástól, és a' tanulókra való szoros vigyázattól lehet mérni, az Ekklésia Elöljárói előre is reménységet nyújtanak a' felől, hogy sem a' jó tanítóknak, sem a' jó rendtartásnak és fenytéknek bé hozásokban fogyatkozás nem lévén, ebben az Oskolában a' Szülék az ő ide küldendő gyermekeiknek leg jobb tanittatásokat és neveltetésekét bizonyosan reménylhetik. A' szállásokban is nem léfzen semmi fogyatkozás. A' lakosok ebben a' Városban olly számosak, hogy itt minden tanuló

állapottyához és sorsához illendő szállást azoknál könnyen találhat. Sőt ha valaki egyszer mind a' Német Nyelvet is meg tanulni akarná, e' részben is tzeljät el érheti, minthogy az ide való lakosok között vagynak olly tisztességes Német Polgárok, a' kiknél e' végett szállást bizonyosan fogadhat: valamint a' Németek és Tótok is az ide való lakosoktól, a' kik a' közönséges tapasztalás szerént, magyarul jól és tisztán beszélnek, a' Magyar Nyelvet meg tanulhatták. Ide járúl továbbá az is, hogy ennek a' Városnak olly alkalmas fekvése vagyon, melly szerént nemcsak a' tanulóknak ide való hozások, hanem az ezek felől való tudósítás és hiradás is, és a' Szüléknek a' Gyermekikkel való egyet értése mindenkor könnyü és lehető. Mind ezekhez még ezt is hozzá tévén, hogy ez a' Város a' pallérozat-tabb Magyar Városok közzé méltán számláltat-tatik, következésképpen az ide jövő tanúlok nemcsak tudományokban, hanem erköltseiknek pallérozásokban is előmenetelt vehetnek.

* * *

Manjanolovich Eustratius egyesült Görög Presbyter ezen hólnapnak 15-ik napján Fels. Urunk eleibe botsáttatván audienziára, meg nyerte, hogy ő is, mint a' több pensionatus unitus papok, ottan költhesse el a' néki kegyelmessen rendelt pensiót, a' hol néki leg inkább tettzeni fog.

* * *

Épen most, dél után két órakor adatott ki egy különös udvari Jelentés, mellyben a' Gr. *Lator*, *Fröhlich*, *Baillet*, *Nauendorf* és Gr. *Oreilly* Cs. K. Generálisok 's *Moró* Fr. vezér közt történt hadi dolgok adattatnak elő, mellyeket a' jövő posta napon Erd. Olvasóinkal közleni mi sem mulatjuk el.